

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

16. ledna 2014*

„Řízení o předběžné otázce — Směrnice 2004/38/ES — Článek 16 odstavce 2 a 3 — Právo trvalého pobytu v případě státního příslušníka třetí země, který je rodinným příslušníkem občana Unie — Zohlednění doby, kterou tento státní příslušník strávil ve výkonu trestu odnětí svobody“

Ve věci C-378/12,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) London (Spojené království) ze dne 11. července 2012, došlým Soudnímu dvoru dne 3. srpna 2012, v řízení

Nnamdi Onuekwere

proti

Secretary of State for the Home Department,

SOUDNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení R. Silva de Lapuerta (zpravodajka), předsedkyně senátu, J. L. da Cruz Vilaça, G. Arestis, J.-C. Bonichot a A. Arabadžev, soudci,

generální advokát: Y. Bot,

vedoucí soudní kanceláře: A. Impellizzeri, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 27. června 2013,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za N. Onuekwere M. Hendersonem a C. Meredith, barristers, zmocnění D. Furnerem, solicitor,
- za vládu Spojeného království S. Brighthouse a H. Walker, jako zmocněnkyněmi, ve spolupráci s R. Palmerem, barrister,
- za českou vládu M. Smolkem a J. Vláčilem, jako zmocněnci,
- za německou vládu T. Henzem a J. Möllerem, jako zmocněnci,
- za Irsko E. Creedon, jako zmocněnkyní,
- za italskou vládu G. Palmieri, jako zmocněnkyní, ve spolupráci s G. Palatiellou, avvocato dello Stato,

* Jednací jazyk: angličtina.

— za polskou vládu B. Majczynou a M. Szpunarem, jako zmocněnci,

— za Evropskou komisi M. Wilderspinem a C. Tufvesson, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 3. října 2013,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Tato žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 16 odst. 2 a 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Úř. věst. L 158, s. 77; Zvl. vyd. 05/05, s. 46).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi N. Onuekwere a Secretary of State for the Home Department (ministr vnitra, dále jen „Secretary of State“) v otázce rozhodnutí, kterým byla zamítnuta žádost N. Onuekwere o vydání průkazu o povolení k trvalému pobytu z titulu rodinného příslušníka občana Unie.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Body 17 a 18 odůvodnění směrnice 2004/38 zní:

„(17) Trvalý pobyt občanů Unie, kteří se rozhodli usadit v hostitelském členském státě dlouhodobě, by posílil pocit občanství Unie a představuje klíčový faktor podporující sociální soudržnost, která je jedním ze základních cílů Unie. Právo trvalého pobytu by tedy mělo být stanoveno pro všechny občany Unie a jejich rodinné příslušníky, kteří v hostitelském členském státě pobývají v souladu s podmínkami stanovenými touto směrnicí nepřetržitě po dobu pěti let, aniž [...] byli vyhoštěni.

(18) Aby se trvalý pobyt stal opravdovým prostředkem integrace do společnosti hostitelského členského státu, ve kterém občan Unie žije, nemělo by být již jednou nabyté právo trvalého pobytu svázáno s žádnými dalšími podmínkami.“

- 4 Pod nadpisem „Definice“ článek 2 směrnice 2004/38 uvádí:

„Pro účely této směrnice se rozumí:

1) ‚občanem Unie‘: osoba, která je státním příslušníkem některého členského státu;

2) ‚rodinným příslušníkem‘:

a) manžel či manželka;

[...]

3) ‚hostitelským členským státem: členský stát‘ do něhož se občan Unie stěhuje za účelem výkonu svého práva volného pohybu a pobytu“.

5 Článek 3 této směrnice nadepsaný „Oprávněné osoby“, v odstavci 1 stanoví:

„Tato směrnice se vztahuje na všechny občany Unie, kteří se stěhují do jiného členského státu, než jehož jsou státními příslušníky, nebo v takovém členském státě pobývají, a na jejich rodinné příslušníky ve smyslu čl. 2 bodu 2, kteří je doprovázejí nebo následují.“

6 Článek 7 uvedené směrnice nadepsaný „Právo pobytu po dobu delší než tři měsíce“ zní následovně:

„1. Všichni občané Unie mají právo pobytu na území jiného členského státu po dobu delší než tři měsíce, pokud:

- a) jsou v hostitelském členském státě zaměstnanými osobami nebo osobami samostatně výdělečně činnými; nebo
- b) mají pro sebe a své rodinné příslušníky dostatečné prostředky, aby se po dobu svého pobytu nestali zátěží pro systém sociální pomoci hostitelského členského státu, a jsou účastníky zdravotního pojištění, kterým jsou v hostitelském členském státě kryta všechna rizika; nebo
- c)
 - jsou zapsáni u soukromého či veřejného subjektu, akreditovaného nebo financovaného hostitelským členským státem v souladu s jeho právními předpisy nebo správní praxí z prvotního důvodu studia, včetně odborné přípravy, a
 - jsou účastníky zdravotního pojištění, kterým jsou v hostitelském členském státě kryta všechna rizika, a prohlášením nebo jiným podobným prostředkem podle své volby ujistí příslušný vnitrostátní orgán, že mají dostatečné prostředky pro sebe a své rodinné příslušníky, aby se po dobu jejich pobytu nestali zátěží pro systém sociální pomoci hostitelského členského státu; nebo
- d) jsou rodinnými příslušníky doprovázejícími nebo následujícími občana Unie, který splňuje podmínky uvedené v písmenech a), b) nebo c).

2. Právo pobytu stanovené v odstavci 1 se vztahuje rovněž na rodinné příslušníky doprovázející nebo následující v hostitelském členském státě občana Unie, kteří nejsou státními příslušníky žádného členského státu, za předpokladu, že tento občan Unie splňuje podmínky stanovené v odst. 1 písm. a), b) nebo c).

[...]

4. Odchylně od odst. 1 písm. d) a odstavce 2 mají právo pobytu jako rodinní příslušníci občana Unie splňujícího podmínky odst. 1 písm. c) pouze jeho manžel či manželka, registrovaný partner či partnerka ve smyslu čl. 2 odst. [bod] 2 písm. b) a nezaopatřené děti. Na jím vyživované předky v linii přímé a takové předky jeho manžela či manželky nebo partnera či partnerky se použije čl. 3 odst. 2.“

7 V kapitole IV směrnice 2004/38 nazvané „Právo trvalého pobytu“ se nachází článek 16, nadepsaný „Obecné pravidlo pro občany Unie a jejich rodinné příslušníky“, který stanoví:

„1. Právo trvalého pobytu v hostitelském členském státě mají občané Unie, kteří tam nepřetržitě legálně pobývají po dobu pěti let. Toto právo není vázáno na splnění podmínek stanovených v kapitole III.

2. Odstavec 1 se vztahuje rovněž na rodinné příslušníky, kteří nejsou státními příslušníky žádného členského státu a s občanem Unie v hostitelském členském státě nepřetržitě legálně pobývají po dobu pěti let.

3. Nepřetržitost pobytu není dotčena dočasnou nepřítomností po dobu nepřesahující celkem šest měsíců v roce, nepřítomností delšího trvání z důvodu plnění povinné vojenské služby ani souvislou nepřítomností po dobu nejvýše dvanácti měsíců z důležitých důvodů, například z důvodu těhotenství nebo narození dítěte, vážné nemoci, studia či odborné přípravy nebo vyslání do jiného členského státu nebo třetí země zaměstnavatelem.

4. Již nabyté právo trvalého pobytu může být ztraceno pouze z důvodu nepřítomnosti v hostitelském členském státě po dobu delší než dva po sobě jdoucí roky.“

Právní úprava Spojeného království

- 8 Nařízení o přistěhovalectví z roku 2006 (Evropský hospodářský prostor) [Immigration (European Economic Area) Regulations 2006] provádí směrnici 2004/38 do vnitrostátního práva.
- 9 Článek 15 uvedeného nařízení nadepsaný „Právo trvalého pobytu“, provádí článek 16 směrnice 2004/38.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 10 Nnamdi Onuekwere je nigerijským státním příslušníkem. Dne 2. prosince 1999 se oženil s irskou státní příslušnicí využívající práva volného pohybu a pobytu ve Spojeném království, s níž má dvě děti. Dne 5. září 2000 získal N. Onuekwere jakožto rodinný příslušník občanky Unie povolení k pobytu ve Spojeném království s platností na pět let.
- 11 Dne 26. června 2000 byl N. Onuekwere podmíněčně odsouzen k trestu odnětí svobody v délce devíti měsíců s odkladem na dva roky, přičemž k odnětí svobody nedošlo.
- 12 Dne 16. září 2004 byl N. Onuekwere opětně odsouzen za trestný čin spáchaný v roce 2003. Byl odsouzen k trestu odnětí svobody v délce dvou let a šesti měsíců a z výkonu trestu byl propuštěn dne 16. listopadu 2005. Secretary of State však rozhodnutím ze dne 18. listopadu 2005 nařídil vyhoštění Nnamdi Onuekwere ze Spojeného království. Toto rozhodnutí bylo zrušeno z důvodu, že N. Onuekwere je manželem občanky Unie využívající práv zaručených Smlouvou o ES.
- 13 V lednu 2008 byl N. Onuekwere znovu zatčen za jiný trestný čin. Dne 8. května 2008 byl odsouzen k výkonu trestu odnětí svobody v délce dvou let a tří měsíců. Dne 6. února 2009 byl N. Onuekwere propuštěn z výkonu trestu odnětí svobody, avšak Secretary of State vydal nové rozhodnutí, jímž nařídil jeho vyhoštění ze Spojeného království. Rozhodnutím ze dne 29. června 2010 však Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) London zrušil rozhodnutí Secretary of State o vyhoštění. I když tento soud konstatoval, že právo trvalého pobytu ve smyslu článku 16 směrnice 2004/38 měla pouze manželka N. Onuekwere, dospěl nicméně k závěru, že osobní stav N. Onuekwere převažoval nad veřejným zájmem na jeho vyhoštění z důvodu veřejného pořádku.
- 14 V návaznosti na toto rozhodnutí požádal N. Onuekwere o vydání průkazu o trvalém pobytu, kteroužto žádost Secretary of State zamítl rozhodnutím ze dne 24. září 2010. First-tier Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) konstatoval, že N. Onuekwere má nárok na pobyt, avšak nikoli na pobyt trvalý, načež se jmenovaný odvolal k předkládajícímu soudu.

- 15 Tento soud uvádí, že pokud se doba v celkové délce tří let a tří měsíců, kterou N. Onuekwere strávil ve výkonu trestu odnětí svobody, nezapočítává do délky jeho pobytu ve Spojeném království, délka tohoto pobytu, byť přerušovaná obdobími výkonu trestu, přesahuje pět let. Pokud by se mělo zohlednit uvedené období výkonu trestu, délka pobytu N. Onuekwere ve Spojeném království by činila devět let a tři měsíce k datu rozhodnutí, jehož se týká spor v původním řízení, a více než deset let k datu podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce.
- 16 Za těchto podmínek se Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) London rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1) Za jakých okolností, pokud vůbec, lze považovat dobu výkonu trestu odnětí svobody za legální pobyt pro účely nabytí práva trvalého pobytu podle článku 16 směrnice 2004/38/ES?
- 2) Pokud nelze dobu výkonu trestu odnětí svobody považovat za ‚legální pobyt‘, je možné u osoby, která vykonala trest odnětí svobody, pro účely výpočtu pětileté doby stanovené pro založení práva trvalého pobytu podle směrnice 2004/38 počítat doby pobytu dovršené před výkonem tohoto trestu a po něm?“

K předběžným otázkám

K první otázce

- 17 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 16 odst. 2 směrnice 2004/38 vykládán v tom smyslu, že pro účely nabytí práva trvalého pobytu ve smyslu tohoto ustanovení lze zohlednit dobu pobytu ve výkonu trestu odnětí svobody v hostitelském členském státě v případě státního příslušníka třetí země, jenž je rodinným příslušníkem občana Unie, který po uvedené dobu měl v tomto členském státě právo trvalého pobytu.
- 18 Úvodem je třeba připomenout, že v souladu s čl. 16 odst. 2 směrnice 2004/38 závisí nabytí práva rodinných příslušníků občana Unie, kteří nemají státní příslušnost žádného členského státu, na trvalý pobyt každopádně na okolnosti, zda sám tento občan splňuje podmínky stanovené v čl. 16 odst. 1 této směrnice a dále na tom, zda uvedení rodinní příslušníci s tímto občanem během dotčené doby nepřetržitě pobývali (viz rozsudek ze dne 8. května 2013, Alarape a Tijani, C-529/11, bod 34).
- 19 Povinnost rodinných příslušníků občana Unie, kteří nemají státní příslušnost žádného členského státu, pobývat s tímto občanem v hostitelském členském státě po danou dobu, v tomto ohledu nezbytně implikuje, že mají zároveň právo pobytu na základě čl. 7 odst. 2 směrnice 2004/38 jako rodinní příslušníci doprovázející nebo následující uvedeného občana, takže mohou být vzaty v úvahu pouze doby pobytu těchto rodinných příslušníků, které splňují podmínky stanovené v čl. 7 odst. 2 této směrnice (viz výše uvedený rozsudek Alarape a Tijani, body 36 a 37).
- 20 Nnamdi Onuekwere tvrdí, že jeho manželka po dobu pěti let nepřetržitě splňovala podmínky čl. 7 odst. 1 písm. a), b), či c) směrnice 2004/38 k okamžiku, kdy nabyla právo trvalého pobytu, a proto i on po toto období pobytu v hostitelském členském státě splňoval podmínky čl. 7 odst. 2 této směrnice, takže uvedené období by mělo být podle něj zohledněno pro účely nabytí práva trvalého pobytu ve smyslu čl. 16 odst. 2 uvedené směrnice, přestože část tohoto období strávil ve výkonu trestu odnětí svobody.
- 21 Jak uvádí členské státy, které předložily vyjádření, a Evropská komise, tento argument nemůže obstát.

- 22 Ze samotného znění a smyslu čl. 16 odst. 2 směrnice 2004/38 totiž vyplývá, že pro účely nabytí práva trvalého pobytu ve smyslu tohoto ustanovení nelze zohlednit dobu strávenou ve výkonu trestu odnětí svobody.
- 23 Jak bylo připomenuto v bodě 18 tohoto rozsudku, v souladu s čl. 16 odst. 2 směrnice 2004/38 závisí nabytí práva rodinných příslušníků občana Unie, kteří nemají státní příslušnost žádného členského státu, na trvalý pobyt každopádně nejen na okolnosti, zda sám tento občan splňuje podmínky stanovené v čl. 16 odst. 1 této směrnice, ale i na tom, zda uvedení rodinní příslušníci „s“ tímto občanem během předemtné doby nepřetržitě legálně pobývali, přičemž spojka „s“ zdůrazňuje podmínku, že uvedení rodinní příslušníci musí tohoto občana doprovázet nebo ho následovat.
- 24 Dále je třeba připomenout, jak uvádí bod 17 odůvodnění směrnice 2004/38, že právo trvalého pobytu představuje klíčový faktor podporující sociální soudržnost a bylo touto směrnicí zakotveno, aby prohloubilo smysl pro občanství Unie, takže zákonodárce Unie podmínil nabytí práva trvalého pobytu podle čl. 16 odst. 1 směrnice 2004/38 integrací občana Unie v hostitelském členském státě (viz rozsudek ze dne 7. října 2010, Lassal, C-162/09, Sb. rozh. s. I-9217, body 32 a 37).
- 25 Takováto integrace, kterou je vedeno právo trvalého pobytu podle čl. 16 odst. 1 směrnice 2004/38, se zakládá nejen na územních a časových faktorech, ale i na kvalitativních faktorech, jež souvisejí se stupněm integrace v hostitelském členském státě (viz rozsudek ze dne 21. července 2011, Dias, C-325/09, Sb. rozh. s. I-6387, bod 64), takže narušení integrační vazby mezi dotyčnou osobou a hostitelským členským státem je důvodem pro pozbytí práva trvalého pobytu i mimo případ uvedený v čl. 16 odst. 4 směrnice 2004/38 (v tomto smyslu viz výše uvedený rozsudek Dias, body 59, 63 a 65).
- 26 Skutečnost, že vnitrostátní soud uložil nepodmíněný trest odnětí svobody, prokazuje, že dotyčná osoba nerespektovala společenské hodnoty hostitelského členského státu vyjádřené v jeho trestním právu, takže by bylo zjevně v rozporu s cílem, který tato směrnice zavedením tohoto práva pobytu sledovala, kdyby se v případě rodinného příslušníka občana Unie, který nemá státní příslušnost členského státu, zohledňovala pro účely nabytí práva trvalého pobytu ve smyslu čl. 16 odst. 2 směrnice 2004/38 doba pobytu ve výkonu trestu odnětí svobody.
- 27 Vzhledem k výše uvedenému je třeba na první otázku odpovědět tak, že čl. 16 odst. 2 směrnice 2004/38 musí být vykládán v tom smyslu, že pro účely nabytí práva trvalého pobytu ve smyslu tohoto ustanovení nelze zohlednit dobu pobytu ve výkonu trestu odnětí svobody v hostitelském členském státě v případě státního příslušníka třetí země, jenž je rodinným příslušníkem občana Unie, který měl po uvedenou dobu v tomto členském státě právo trvalého pobytu.

Ke druhé otázce

- 28 Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 16 odst. 2 a 3 směrnice 2004/38 vykládán v tom smyslu, že doba pobytu ve výkonu trestu odnětí svobody přerušuje běh doby pobytu v případě státního příslušníka třetí země, jenž je rodinným příslušníkem občana Unie, který měl po uvedenou dobu v tomto členském státě právo trvalého pobytu.
- 29 Jak bylo připomenuto v bodě 18 tohoto rozsudku, v tomto ohledu je nutné konstatovat, že v souladu s čl. 16 odst. 2 směrnice 2004/38 závisí nabytí práva rodinných příslušníků občana Unie, kteří nemají státní příslušnost žádného členského státu, na trvalý pobyt mj. na okolnosti, zda s tímto občanem pět let nepřetržitě pobývali.
- 30 Tato podmínka nepřetržitě legálního pobytu odráží povinnosti integrovat se, jež je základem pro nabytí práva trvalého pobytu, jak bylo uvedeno v bodech 24 a 25 tohoto rozsudku, a celkový kontext směrnice 2004/38, která zakotvila odstupňovaný systém, pokud jde o právo pobytu v hostitelském členském státě, který v podstatě přebírá fáze a podmínky stanovené v jednotlivých nástrojích unijního

práva a judikatuře, jež předcházejí této směrnici, a jeho výsledkem je přiznání práva trvalého pobytu (viz rozsudek ze dne 21. prosince 2011, Ziolkowski a Szeja, C-424/10 a C-425/10, Sb. rozh. s. I-14051, bod 38, a výše uvedený rozsudek Alarape a Tijani, bod 46).

- 31 Jak bylo uvedeno v bodě 26 tohoto rozsudku, skutečnost, že vnitrostátní soud uložil nepodmíněný trest odnětí svobody, prokazuje, že dotyčná osoba nerespektovala společenské hodnoty hostitelského členského státu vyjádřené v jeho trestním právu, takže by bylo zjevně v rozporu s cílem, který tato směrnice zavedením tohoto práva pobytu sledovala, kdyby se v případě rodinného příslušníka občana Unie, který nemá státní příslušnost členského státu, zohledňovala pro účely nabytí práva trvalého pobytu ve smyslu čl. 16 odst. 2 směrnice 2004/38 doba pobytu ve výkonu trestu odnětí svobody.
- 32 Z toho vyplývá, že na druhou otázku je třeba odpovědět tak, že čl. 16 odst. 2 a 3 směrnice 2004/38 musí být vykládán v tom smyslu, že doba pobytu ve výkonu trestu odnětí svobody přerušuje běh nepřetržité doby pobytu v případě státního příslušníka třetí země, jenž je rodinným příslušníkem občana Unie, který měl po uvedené dobu v tomto členském státě právo trvalého obyту.

K nákladům řízení

- 33 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (druhý senát) rozhodl takto:

- 1) **Článek 16 odst. 2 směrnice 2004/38/ES Evropského parlamentu a Rady ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS musí být vykládán v tom smyslu, že pro účely nabytí práva trvalého pobytu ve smyslu tohoto ustanovení nelze zohlednit dobu pobytu ve výkonu trestu odnětí svobody v hostitelském členském státě v případě státního příslušníka třetí země, jenž je rodinným příslušníkem občana Unie, který měl po uvedené dobu v tomto členském státě právo trvalého pobytu.**
- 2) **Článek 16 odst. 2 a 3 směrnice 2004/38 musí být vykládán v tom smyslu, že doba pobytu ve výkonu trestu odnětí svobody přerušuje běh nepřetržité doby pobytu v případě státního příslušníka třetí země, jenž je rodinným příslušníkem občana Unie, který měl po uvedené dobu v tomto členském státě právo trvalého pobytu.**

Podpisy.